

Uvodni koraki k uvajanju glasbe v slovenskem zdravstvu

Manca Kok (B-air), Ana Kuder (B-air), Saša Rakef (B-air, RTV Slovenija), Igor M. Ravnik (B-air)

PROJEKT

Javni zavod RTV Slovenija, Radio Slovenija skupaj z osmimi partnerskimi organizacijami iz sedmih evropskih držav v obsežnem mednarodnem in multidisciplinarnem projektu B-AIR: b-air.infinity.radio raziskuje in se sprašuje o vlogi zvočne umetnosti in slušnega kanala za percepcijo, kognicijo, komunikacijo in socializacijo v človekovem razvoju, zdravju in bolezni. V sodelovanju umetnikov, strokovnjakov z različnih področij (od nevroznanosti, razvojne psihologije, pediatrije, glasbene pedagogike, muzikologije do arhitekture, antropologije, sociologije) in novinarjev nastajajo glasbene, igrane, informativne, izobraževalne in raziskovalne vsebine. Namenjene so otrokom, staršem, vzgojiteljem, učiteljem, zdravstvenemu osebju in vsem ostalim, ki jih zanima, kaj zvok in v zvoku utemeljena umetnost lahko prineseta v človekov kognitivni, čustveni in osebnostni razvoj. Projekt je ponudil izhodišče za doseganje znanstveno-raziskovalnih ciljev na področju ozaveščanja zdravniške stroke in splošne javnosti za uporabo glasbe v slovenskem zdravstvenem sistemu.

Razvili smo akcijski načrt za spodbujanje zdravniške stroke in širše javnosti k razmisleku o glasbi kot pomembnemu dejavniku v slovenskem zdravstvenem sistemu, in sicer:

1) Posebna serija radijskih intervjujev (B-AIR Zvočenja) na temo glasbe in medicine z gosti iz Slovenije in tujine.

2) Vprašalnik za zdravstvene delavce o tem, kje bi lahko glasbo uvedli v raziskave/prakso za izboljšanje oskrbe bolnikov.

3) Začetki bolnišničnega radia na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana.

IZKUŠNJA SODELUJOČIH V MULTIDISCIPLINARNEM PROJEKTU:

Javni medij (v tem primeru radijski) lahko s projektom, ki je prvotno usmerjen v ustvarjalne umetniške vsebine, spodbudi široko mrežo sodelovanj, v katerih se porajajo tudi zamisli in predlogi, ki lahko vodijo v raziskovalno, razvojno ter organizacijsko pomembne premike na področju celostne skrbi za razvoj, kakovost obravnave otrok in ranljivih skupin ter kakovost njihovega življenja.

Kako skozi radijski medij pridobiti in širiti znanja za lažjo uporabo glasbe v zdravstvu?

Dostopno na: rtvslo.si/b-air/

RADIJSKE ODDAJE

Serija strokovnih pogovorov o uporabi glasbe v zdravstvu z eminentnimi gosti, pod vodstvom Igorja Mihaela Ravnika. Cilj intervjujev je **širjenje znanja in izkušenj dobrih praks in s tem promocija uporabe glasbe v slovenskem zdravstvenem sistemu ter ozaveščanje o pozitivnih učinkih glasbe v družbi.**

Pogovori so zajemali širok nabor tem in strokovnjakov, med njimi: Glasba in možgani (Stefan Koelsch), Mozartova sonata K448 in epilepsija (Ivan Rektor), Začetki glasbene terapije v srednji Evropi (Darko Breitenfeld), Glasbeno izobraževanje in glasbena terapija (Giuseppe Pino Pocolen, Vali Glavič Tretnjak), Uporaba glasbene terapije za hematološke pediatrične bolnike in bolnike z demenco (Mihaela Kavčič), Prvi koraki v svet zvoka in glasbe (Katarina Kompan Erzar), Nevrokardiologija in glasba (Uroš Kovačič). Poleg pogovorov smo organizirali še webinarja: Nevrološki učinki glasbe (Rebecca Schaefer in Johanna Persch) in Zaznavanje nezaznavnih zvokov (Gregor Geršak, Carlos Jurado in Leonie Ascone).

Gradivo bo služilo za tematske razprave in širjenje znanja o vplivu glasbe na zdravje in kakovost življenja med strokovno in laično publiko.

VPRAŠALNIK

PILOTNA ŠTUDIJA: Z vprašalnikom smo želeli **raziskati zanimanje in motivacijo za uvedbo glasbe v zdravstveni sistem med slovenskimi zdravniki.** 50 glasbeno aktivnih zdravnikov je bilo povabljenih k sodelovanju v študiji: 32% odziv (16/50).

Ključne ugotovitve:

- Le en udeleženec je bil prepričan, da dobro razume prednosti vključevanja glasbe v zdravstveno oskrbo. Vsi udeleženci so se strinjali, da bi bilo potrebno zdravstvene delavce **sistematično izobraziti o koristih glasbe.**
- Glasba se že uporablja v nekaterih okoljih, kot na primer: v čakalnicah, klinikah in kirurških sobah.
- Udeleženci so imeli veliko predlogov za uporabo glasbe v zdravstvenem sistemu. Šest najpogostejših predlogov je prikazanih na sliki 1.
- Številne zamisli o uvedbi glasbe v zdravstvene ustanove spremljajo dvomi o izvedljivosti, predvsem zaradi pomislekov glede tehnične opremljenosti, izbora glasbe in preobremenjenosti zdravstvenega osebja.

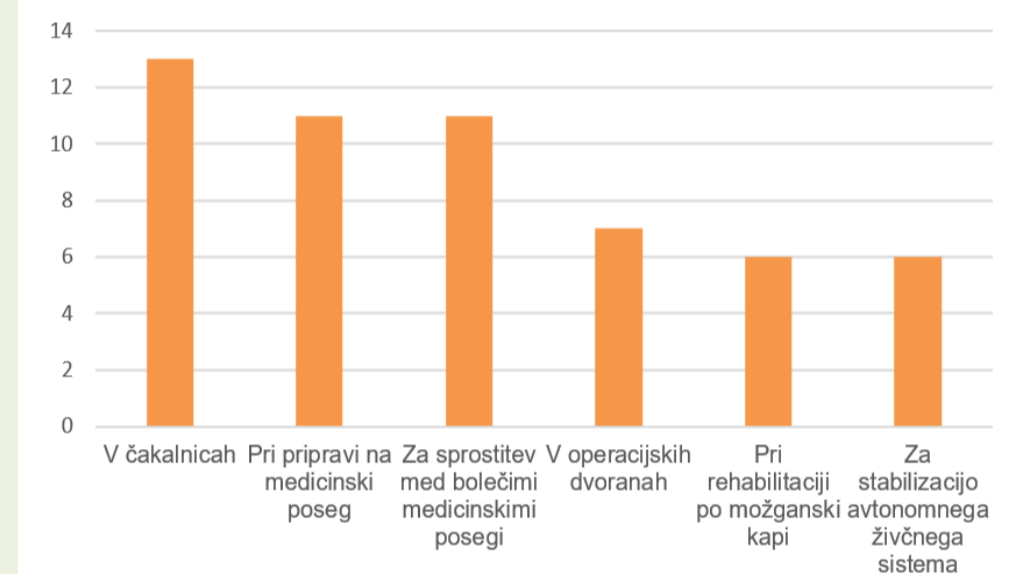
NADALJNJA ŠTUDIJA: Zasnovali smo nadaljnjo študijo, kjer je bil cilj pridobiti večji vzorec, a smo prejeli le 3 odzive. Menimo, da uporaba spletnih anket za vpogled v razmišljanje zdravstvenega osebja ni primeren način. Zdravstveni kader je na splošno preobremenjen, še posebej med epidemijo. Zaključujemo, da bi bilo za tovrstni vpogled bolj smiselno izvesti kvalitativno raziskavo (npr. prek različnih fokusnih skupin) in šele nato bolj ciljno usmeriti vprašalnik na večjem vzorcu.

BOLNIŠNIČNI RADIO

- Povezovanje priznanih strokovnjakov iz različnih disciplin in umetnikov, da bi ustvarili zvočne vsebine za hospitalizirane otroke ter znanje o učinkih zvočnih poti uporabili pri produkciji novih glasbenih in radiofonskih del, ki bi prispevala k kognitivnemu, čustvenemu in osebnostnemu razvoju otrok.
- Primarni in sekundarni cilji:
 - 1) **zabavati, izobraževati, sproščati** → bolnišnično radio služi kot model za uporabo glasbe in besed za posebne situacije, kot je pomirjanje anksioznosti pred in po operaciji pri otrocih
 - 2) **spremeniti vsakodnevno raven hrupa na oddelku** → spodbujanje staršev k razmisleku o kakovosti življenja tudi zunaj bolnišnice
- Povezave so vzpostavljene, predlagani idejni načrti, odgovorni so potrdili interes
- Trenutni bolnišnični radijski prototip implementiran za otroke na Pediatrični kliniki UKC Ljubljana

ŠIRJENJE GLASU O PROJEKTU

- predstavitev projekta ter rezultatov ankete za glasbeno aktivne zdravnike v obliki postra na konferenci NeuroMusic VII v Aarhusu, na Danskem
- organizacija Simpozija o nevroznanosti glasbe na Sinapsini nevroznanstveni konferenci 2021 (SNC'21)
- predavanje M. Filippe o vplivu materinega glasu za Združenje pediatrov Slovenije
- sodelovanje v oddaji Ugriznimo znanost, RTV Slovenija

Slika 1. Šest primerov uvajanja glasbe v zdravstvo, ki jih udeleženci pilotne študije (N = 16) vidijo kot najbolj izvedljive.

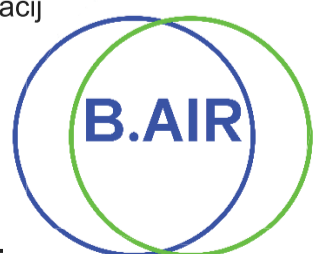
NAČRTI ZA PRIHODNOST

- povečati razumevanje o nemedicinskih potrebah kroničnih bolnikov z organizacijo dejavnosti, ki s psihosocialnimi intervencami podpirajo kakovost življenja s poudarkom na ustvarjalnosti, umetnosti, druženju (ang. social prescriptions model)
- raziskovanje odnosov do glasbenih intervenc med osebami s Parkinsonovo boleznijo in snovanje raziskave o učinkovitosti različnih intervenc
- širjenje znanj v okviru fokusnih skupin in strokovnih sekcij
- spodbujanje formalnega izobraževanja v zdravstvu, tudi na področju duševnega zdravja vseh starosti

ODPRTA VPRAŠANJA

- 1) Kateri koraki in instrumenti so nujni za omogočanje uporabe glasbe v zdravstvenih ustanovah?
- 2) Kako ozaveščati in izobraževati zdravstveno osebje o uporabnosti glasbenih intervenc?
- 3) Ali bi začetek uvajanja glasbe v nekatere čakalnice, porodne sobe ipd. zmanjšal odpor osebja do uvajanja bolj intenzivnih glasbenih intervenc?
- 4) Kako premostiti ovire, kot je raznolikost glasbenih okusov?

Projekt B-AIR se izvaja v sodelovanju devetih partnerskih organizacij iz sedmih držav z Radiem Slovenija kot vodilnim partnerjem. Sofinanciran je s strani programa Ustvarjalna Evropa.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Sofinancira program
Evropske unije
Ustvarjalna Evropa

Interesenti za sodelovanje v delovni skupini ste vabljeni da nas kontaktirate na: ana.kuder@gmail.com